

Městské divadlo Kladno

Kostlivci kladenského divadla

Při nedávné rekonstrukci Městského divadla Kladno byly objeveny v bezprostřední blízkosti divadelní budovy kosterní pozůstatky asi stopadesáti osob. Jedná se pravděpodobně o reziduum bývalého hřbitova, který měl být v 19. století zrušen a pozůstatky nebožtíků přeneseny na hřbitov nový, což se ale zřejmě kompletně nepodařilo, a tak je pravděpodobné, že diváci Městského divadla Kladno nejsou jedinými diváky inscenací. Stále ještě neexhumovaná těla se prý totiž nacházejí přímo pod hledištěm divadla. Dle novinářky Evy Havelkové, která o tomto nálezů informovala, “všichni doufají, že odhalený nelichotivý fakt nebude mít vliv na návštěvnost”¹. Tyto kosterní pozůstatky nejsou jedinými kostlivci MDK.

Divadlo v Kladně má v současnosti dvě scény a dva soubory: Městské divadlo a Divadlo Lampion, divadelní tradice zde ale sahá přinejmenším do 19. století. Ochotnický divadelní život se rozvíjel současně s rozvojem města Kladno, tedy zhruba v polovině 19. století, kdy zde také vrcholil hornický průmysl. V roce 1860 zde byl založen Spolek divadelních ochotníků obce sokolské *Tyl*, který dal podnět ke svolání valné hromady Družstva pro vystavění domu lidového divadla v Kladně (10. října 1897). Spolek organizoval ochotnická představení, bály a sbírky (patnáct let po znovuootevření Národního divadla v Praze). Nedostatek finančních prostředků i neochota městské rady komplikovaly stavbu divadelní budovy. Architektem byl žák Jana Kotěry Jaroslav Rössler, základní kámen byl položen v roce 1910, slavnostní otevření divadla se konalo 11. a 12. 5. 1912. Nakonec i díky příspěví a náklonosti kladenského starosty Jaroslava Hrušky, který umožnil stavět na městském pozemku, se podařilo divadelní budovu dokončit – divadelní budova v Kladně byla po Praze, Brně, a Plzni čtvrtou českou divadelní budovou. Sám pro příležitost slavnostního otevření kladenského divadla napsal dokonce hru *Znak*.²

¹ HAVELKOVÁ, E. *Diváci sedí nad hroby. Kladenské divadlo stojí na stovkách starých koster*, [cit. 27.6.2017], http://praha.idnes.cz/kosterni-nalezky-pod-kladenskym-divadlem-fff-/praha-zpravy.aspx?c=A150401_2152062_praha-zpravy_mav,

² Historie divadla, [cit. 27.6.2017], <https://divadlokkladno.cz/>

Stálý herecký soubor byl v divadle ustanoven v roce 1915, od tohoto roku také divadlo nabízelo pravidelný program, byly uváděny nejdříve tři, posléze až pět představení týdně. Ředitelem se stal kočovnický herec Josef Strouhal (který zde s jednou přestávkou působil až do roku 1925). Repertoár tvořila kombinace klasického národního kánonu (Preissova, Jirásek, Tyl) a zábavných operet, nevalné herecké úrovně. Příležitostně však v divadle hostoval Eduard Vojan či Eduard Kohout. Přesto se divadlo těšilo divácké přízni. Až do roku 1938, kdy se ředitelkou divadla stala Števa Langerová, umělecká i ekonomická úroveň divadla upadala, rychle se střídali neúspěšní ředitelé, stěžejním repertoárem byly lidové veselohry a operety. Na Langerovou navázal v její snaze o umělecké pozvednutí repertoáru šéf činohry Antonín Kurš, divadlo fungovalo až do roku 1944.

Po válce bylo kladenské divadlo znovu otevřeno, mezi lety 1948 – 1949 budova přešla pod organizaci Umění lidu, která zde zajišťovala hostování jiných souborů. V roce 1950 byly obnoveny činoherní, operetní, baletní a nově i loutkový soubor kladenského divadla, to přešlo pod vedení Městského národního výboru za patronace Spojených oceláren. Repertoár prvních pěti let se věnoval zejména budovatelské dramatice.

V šedesátých letech dvacátého století za působení Miloše Matiaška, Jaroslava Nezvala, režiséra Aloise Hajdy, dramaturga Jana Grossmana došlo k posunu dramaturgie směrem k modernímu repertoáru a progresivnímu jevištnímu zpracování, uvedena byla na příklad dramaturgie Dobrého vojáka Švejka Jaroslava Haška, R. U. R. či Slaměný klobouk dle V+W. V této době po téměř deseti letech strávených v komunistickém vězení je do kladenského souboru přijata herečka Jiřina Štěpničková.

Konec šedesátých let je i v kladenském divadle obdobím proměny dramaturgie a umělecké úrovně, byly uváděny československé premiéry, hry s existenciální tematikou, úroveň divadelní produkce stoupala. Tento vývoj byl zastaven (jako v podstatě všude jinde) nástupem normalizace. V tomto období byla také založena (ředitelem Antonínem Dvořákem) tradice letních her na nádvoří hradu Karlštejn (která se posléze přesune na Křivoklát), došlo také k administrativnímu spojení scén divadla v Kladně a Mladé Boleslavi, opětovné rozdělení na samostatná městská divadla Kladno a Mladá Boleslav proběhlo až v roce 1994.

Po Sametové revoluci zde byly uváděny hry dříve zakázaných autorů, od roku 2000 zde působil např. Petr Kolečko, Ondřej Lázňovský, Petr Svojtka a od roku 2013 byl dramaturgem Daniel Příbyl, jehož progresivní, avšak vážná a intelektuální dramaturgie se stala důvodem pro nedávnou krizi kladenského divadla. Od roku 2006 je součástí společnosti Divadlo Kladno také loutková scéna Lampion.

V průběhu 20. století docházelo jen k menším úpravám prostoru, kompletní rekonstrukce divadla začala až v roce 2013 pod vedením architekta Davida Vávry. Rekonstrukce byla z většiny financována z evropských fondů, trvala téměř pět let, divadelní soubor v této době působil na druhé, malé scéně – v divadle Lampion. Toto dlouhé provizorium, kdy se v malém divadle tísnily dva soubory (přičemž pro soubor MDK byl prostor zcela nevyhovující), mělo neblahý efekt na návštěvnost a je jednou z příčin následné krize v MDK.

Těsně před znovuotevřením Městského divadla po rekonstrukci, v prostřed sezóny 2015/2016, došlo k nečekanému zásahu města do uměleckého vedení divadla. Činoherní soubor, který působil v nevyhovujících podmínkách divadla Lampion pod vedením Daniela Příbyla, získal nominace na Divadlo roku v Cenách kritiky, čtyři nominace na Ceny Thálie a cenu Pražského festivalu německého jazyka za inscenaci Brémská svoboda, za rok 2014 bylo MDK nominováno na Ceny divadelní kritiky (dříve Ceny Alfréda Radoka) v kategorii Divadlo roku, kde se dostalo do užší nominace spolu s pražským Studiem Hrdinů, brněnským HaDivadlem a pražským Divadlem Na zábradlí, které cenu nakonec získalo.

Kvalitní umělecká úroveň inscenací se ovšem potýkala s nízkou návštěvností, proto se radnice města, které je hlavním finančním zřizovatelem divadla, rozhodla zasáhnout. Ředitelka divadla Blanka Bendlová městu ustoupila a po několika jednáních pozici uměleckého šéfa Daniel Příbyl opustil. Zároveň bylo ukončeno zkoušení a technická realizace inscenace Tančírna na Kladně a zrušen již předjednaný dramaturgický plán na probíhající divadelní sezonu 2015/2016. Tento fakt a také obavy z toho, že město bude zasahovat do dramaturgie divadla, vedly k protestům členů souboru. Zhruba polovina herců a dramaturgyně Marie Nováková napsali otevřený dopis vedení divadla i městu. V listopadu 2015 pověřila rada města

vedoucího oddělení právních subjektů, úředníka magistrátu, Ladislava Pavlíka zajištěním správy nově opraveného objektu Městského divadla Kladno, koordinací zkušebního provozu nově opraveného objektu Městského divadla Kladno a sestavením plánu využití objektu Městského divadla Kladno, včetně sestavení dramaturgického plánu a jeho realizací. Pavlíkův postoj k umělecké tvorbě vystihuje jeho komentář: "Je pravda, že je požadavek, aby do divadla chodili lidé. Nelze dělat divadlo pro divadlo a kulturu pro kulturu,"³.

Tato kauza vyvolala řadu ostrých reakcí a výstupů. Funkce ředitele Městského divadla byla zrušena a nahradila ji funkce jednatele. Jednatel (tedy de facto ředitelem divadla) se stal kladenský herec Jan Kraška. Ten sice nemá žádné zkušenosti (a ani středoškolské vzdělání), ale jako důvod, proč na základě přímé nabídky města tuto funkci přijal, v rozhlasovém rozhovoru uvedl, že "...proto, aby do vedení divadla nepřišel někdo cizí."⁴

Uměleckým šéfem činohry se stal rovněž kladenský herec Jaroslav Slánský, který by se ve svém působení rád vymezil vůči svému předchůdci: "Chtěl bych vrátit divadlo Kladnu. Nepovyšovat se nad diváka, nepoučovat ho, nebojovat s ním a uvádět témata, která ho osloví."⁵

Soubor z progresivní, kompaktní Příbylovské éry (od ledna 2013 do podzimu 2015, režíroval zde např. Daniel Špinar či Jan Frič) se rozpadl, polovina herců ani dramaturgyně Marie Nováková už v novém pojetí kladenské činoherní scény nefigurují, původní soubor "z vlastní vůle" odešel. Nová činohra v nově zrekonstruovaném divadle se v nové sezóně 2017 profiluje jako pestrá všehochuť, která by měla uspokojit co nejširší diváckou obec. Tvoří zde hostující režiséři (Zdeněk Bartoš: Mnoho povyku pro nic, či (opět) režirující herec Miroslav Hanuš:

³ Zpráva ČTK: *Herecký soubor divadla v Kladně kritizuje ředitelku, příští týden půjde za primátorem* [cit. 28.6.2017] <http://art.ihned.cz/c1-64857950-mestske-divadlo-kladno-herci-prohlaseni-primator>

⁴ Rozhlasový rozhovor s Janem Kraškou [cit. 27.6.2017] http://www.rozhlas.cz/strednicechy/kveci/_zprava/kladenske-divadlo-se-pod-mym-vedenim-nezmeni-ono-se-vytvari-rika-jan-kraska--1654028

⁵ RESLOVÁ, M. Rozhovor s J. Slánským: *Chci vrátit divadlo Kladnu*, [cit. 28.6.2017] <http://www.divadelni-noviny.cz/jaroslav-slansky-chci-vratit-divadlo-kladnu>

Romance pro křídlovku). Na repertoáru je dále muzikál Do naha!, Poručík z Innishmoru, Absolvent či Soudné sestry a další. Jan Kraška se v rozhovoru přihlásil k prvotní éře kladenského divadla začátku dvacátého století v tom smyslu, že tehdy byly žádané a úspěšné operety, a že kladenské publikum se v tomto ohledu příliš nezměnilo⁶.

Zřizovatelem a tedy i tím, kdo divadlo financuje, je město Kladno. MDK je každoročně v ročním rozpočtu v několikamilionové ztrátě (např. v roce 2014 byl schodek MDK -25 719 000 Kč).⁷ V letech 2012 – 2014 bylo průměrně uvedeno 90 – 100 představení v sezóně, pět premiér, návštěvnost byla sedmdesátiprocentní, více než 12 000 diváků.

V současné nové éře MDK, v sezóně 2016/2017, bylo uvedeno devět premiér. Neboť z předchozí éry zůstala na repertoáru pouze komedie Tlustý prase. Hlavním smyslem MDK není generovat zisk, nicméně důvody, proč se město do řízení divadla vměšuje, budou spíše politické než ekonomické. Podle neoficiálních zákulisních informací mají v divadelní budově v současnosti přednost akce města před divadelními projekty. MDK se stává výkladní skříní města Kladna, nebo spíše kladenského pohřebiště.

Barbora Šupová

⁶ Rozhlasový rozhovor s Janem Kraškou, [cit. 27.6.2017], http://www.rozhlas.cz/strednicechy/kveci/_zprava/kladenske-divadlo-se-pod-mym-vedenim-nezmeni-ono-se-vytvari-rika-jan-krafka--1654028

⁷ VURBSOVÁ, Eva. *Marketing, propagace a public relations činoherního divadla na příkladu Městského divadla Kladno*. Diplomová práce, 2015, VŠE.